

Ковальська М. Є.

*к.ю.н., Львівський торговельно-економічний університет,
доцент кафедри господарського права та процесу.*

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ ТА ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Ключові слова: праця; робота; оплата праці; заробітна плата; працівник; роботодавець; підприємець; підприємство; господарюючий суб'єкт.

Keywords: limitation of human rights, classification of limitations of human rights, general limitations, special limitations, permanent limitations, temporal limitations.

Постановка проблеми. Кожна наука — сукупність окремих теорій, які, будучи найбільш розвиненою формою впорядкування наукового знання, дають цілісне уявлення про закономірності та існуючі взаємозв'язки між суспільними явищами. Її стрижнем є певна ідея, котра конкретизується у термінах, поняттях, принципах, функціях, законах. Щоправда, методологія сучасної науки ґрунтується на тому, що не можна окреслити універсальну парадигму наукової теорії, оскільки будь-яка з них істотно обмежена у своїх можливостях. Ось чому слід погодитись із С. Д. Цаліним, що «соціально-історичні й гуманітарні (у тому числі правничі) теорії не відповідають тим вимогам, які висуваються до природничо-наукових та математичних теорій, а тому часто їх називають концепціями, тобто системами понять (концептів)» [1, с. 183].

Аналіз досліджень даної проблеми. Таким чином, для опрацювання трудо-правової теорії ми зобов'язані розпочати своє дослідження зі з'ясування змісту тих термінів та понять, які лежать в основі механізму правового регулювання трудових і господарських відносин. Адже серед усієї сукупності засобів, що використовуються для формальної визначеності права та підвищення ефективності правового регулювання, юридична термінологія відіграє вирішальну роль. Вона є засобом словесно-документального формулювання права, а терміни є тим будівельним матеріалом, за допомогою котрого творяться

правові норми. То ж, як справедливо наголошує Д.А.Керимов, «навіть чи можна пригадати будь-яку іншу галузь суспільної діяльності, де неправильно вжите слово, невірною побудована фраза можуть привести до таких важких наслідків, як у сфері права» [2, с. 91]. Ю. Ф. Прадід упевнений: «Розв'язання проблем термінологічного характеру є важливою умовою ... застосування правових норм, що в результаті сприятиме ефективному регулюванню правових відносин» [3, с. 97].

Відповідно до «Великого тлумачного словника сучасної української мови», лексема «поняття» означає «одну із форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності» [4, с. 863]. Згідно ж із «Філософським енциклопедичним словником», вона означає «думку, яка відображає в узагальненій формі предмети і явища дійсності й взаємозв'язки між ними шляхом фіксації загальних та специфічних ознак, у якості котрих виступають властивості предметів і явищ» [5, с. 513]. Явище характеризується в понятті узагальнено, що досягається за рахунок застосування в процесі пізнання таких розумових дій, як абстракція, узагальнення, порівняння, визначення.

Метою статті є «поняття» — це думка, в якій узагальнено певну сукупність явищ та виокремлено їх за характерною лише для них ознакою. В «понятті» відображаються не всі властивості, притаманні явищу, а лише загальні, найбільш суттєві, котрі дозволяють відрізнити одне явище від іншого. «Поняття — найвища форма узагальнення як зі сторони об'єкта, так і зі сторони суб'єкта. Зі сторони об'єкта «поняття» є вищою формою узагальнення тому, що воно відображає ознаки не одного предмета, а множини однорідних предметів або ознаки множини проявів одного процесу... Зі сторони суб'єкта «поняття» досягає найбільшої міри узагальнення через те, що воно виникає в процесі пізнання дійсності не однією людиною, а багатьма людьми і в кінцевому підсумку суспільством загалом», — стверджував Ю. С. Степанов [6, с. 11].

Натомість «термін» (від лат. terminus — межа, кінець) означає слово чи словосполучення з відтінком спеціального його значення, що уточнюється в науковій теорії, але зберігає відносну незалежність від контексту окремого висловлювання [4, с. 1241].

Автори монографії «Мова закону» дають таке визначення юридичного терміна: «Це слово (або словосполучення), котре використане в законодавстві, є узагальненим найменуванням юридичного поняття, вирізняється смисловою однозначністю та функціональною стійкістю» [7, с. 65].

Виклад основного матеріалу поняття і термін тісно взаємопов'язані — термін є носієм поняття, але первинним у цьому взаємозв'язкові є суспільне явище. Натомість поняття — це відображення такого явища в свідомості людей, а термін є словесним виразом поняття. В. М. Савицький уточнює: «Будучи нерозривно пов'язаним із виробленим у юридичній науці поняттям, термін виступає не лише його символом у правотворчості, але й засобом установлення обсягу цього поняття, а також передачі та адекватного сприйняття інформації, яка зосереджена в ньому» [8, с. 22].

Згідно зі ст. 94 КЗпП України, відповідає таке поняття: «винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, котру власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу». Тобто якщо існує певне явище, то воно має характеризуватися спеціальним терміном, і як наслідок існує (або принаймні має існувати) певне самостійне поняття, котре його й описує. Очевидно, що все вищесказане повинне бути характерним і для терміна «оплата праці». Адже явище є первинним, а поняття та термін надають йому лише словесну оболонку.

У цьому контексті доречно було б пригадати вислів В. І. Леніна: «В житті людини має місце мережа явищ природи. Інстинктивна людина, дикун не виокремлює себе із природи. Свідома людина виокремлює, і саме в термінах проявляється сутність цього виокремлення, тобто пізнання світу. Вони є вузловими пунктами, які допомагають пізнати його та оволодіти ним» [9, с. 99]. Продовжуючи ці міркування, А. М. Васильєв стверджує, що «мережі явищ дійсності в свідомості людини відповідає понятійна мережа уявлень про цю дійсність, а вузлові пункти в мережі явищ об'єктивного світу відображаються у найбільш загальних, абстрактних компонентах понять — термінах» [10, с. 60].

У теорії права ідея дослідження зв'язків між термінами та формування термінологічних рядів належить А. М. Васильєву,

який стверджував: «Щоб виявити сутність права, її слід конкретизувати у підсистемах правових категорій. Лише в процесі такого розчленування розкриється його сутність». Тому вчений виокремлював вихідний термін, низку основних правових термінів, а також терміни другого, третього й інших порядків [10, с. 131].

Подібна модель, відповідно до логічного правила сходження від загального до конкретного, може бути застосована й до термінологічного апарату трудового права. Його елементами є два основні парні терміни: «працівник» і «роботодавець». Вони є первинними, мають основоположний характер та становлять своєрідне підґрунтя для формування термінологічного апарату всієї галузі трудового права.

До другої групи належать терміни, котрі становлять основу термінологічної системи галузі права, адже використовуються у більшості її правових інститутів, а тому назвемо їх вторинними. До них можна віднести такі терміни: «праця», «робота», «трудоий договір», «заробітна плата», «оплата праці», «матеріальна відповідальність» тощо. При цьому, розкриваючи зміст будь-якого з цих термінів, ми не можемо уникнути використання первинних термінів. Так, зміст уже згаданого терміна «заробітна плата» розкривається як «винагорода ..., котру роботодавець виплачує працівникові»; «трудоий договір» — «угода між працівником і роботодавцем»; «матеріальна відповідальність» — «полягає ... у виконанні обов'язку для забезпечення цілісності майна роботодавця з боку працівника та охорони праці працівника, дотриманні законодавства про охорону праці з боку роботодавця» [11, с. 244] тощо.

Завершують конструкцію термінологічного апарату спеціальні терміни, які використовуються в окремих інститутах трудового права. За своєю правовою природою вони є похідними від первинних та вторинних і мають переважно внутрішньогалузеве значення, їх рідко застосовують у нормативно-правових актах інших галузей законодавства. Ось лише деякі з них, які вживаються в інституті оплати праці: «середня заробітна плата», «індексація заробітної плати», «компенсація заробітної плати», «організація оплати праці»,

«форми оплати праці», «системи оплати праці», «умови оплати праці», «тарифна система оплати праці» й інші.

Зрозуміло, що здійснений поділ термінів є досить умовним. Поняття лише відображають мінливу дійсність у свідомості людей?

Розвиток правових понять і термінів відбувається одночасно в двох напрямках: з одного боку, внаслідок розвитку правового явища, а з іншого — як результат розвитку теоретичного знання про нього. Саме тому окремі вчені стверджують про принципову неможливість формулювання досконалих наукових понять. Так, Б. А. Кістяківський, цитуючи висловлювання Г. Ріккєрта про те, що «досконале наукове поняття є кантівською ідеєю, тобто задачею, до розв'язання котрої ми маємо прагнути, але якої ніколи не зможемо розв'язати остаточно», продовжує: «Ми можемо лише наближатися до пізнання істини, але не пізнати її в цілому» [12, с. 160]. І додає: «Бездоганні юридичні поняття опрацьовуються лише в догматичній юриспруденції. Але в ній через нагальну практичну потребу ... часто відступає на задній план теоретична достовірність» [12, с. 235].

Проте навіть на догматичну юриспруденцію, як і на будь-яку науку, впливають закони діалектики. Обмірковуючи вчення Г. В. Гегеля про поняття, В. І. Ленін писав: «Дотепно та розумно! Поняття, які зазвичай здаються мертвими, Гегель аналізує й показує, що вони мінливі. Чи здатне щось обмежити цю мінливість? Якщо так, то їх мінливість конечна, тобто обмежена! Всестороння, універсальна гнучкість понять, гнучкість, яка досягає тотожності протилежності — ось у чому сутність. Ця гнучкість ... застосована об'єктивно, тобто так, щоб відобразити всесторонність матеріального процесу та його єдність, і є діалектикою, є правильним відображенням вічного розвитку світу» [9, с. 99]. Отже, навіть у самій догматичній науці не може не відбуватися розвиток, а тому абсолютно точних, незмінних понять та термінів створити неможливо. Вони змінюються під впливом ідеологічних, економічних, соціально-політичних, правових, історичних і мовних (лінгвістичних) факторів.

Вплив ідеології на термінологічний апарат трудового права особливо чітко проявився в радянський період історії країни. С. С. Алексєєв стверджує, що радянське право було унікальним нормативним утворенням, яке існувало в межах комуністичної ідеології. В ньому домінували декларативні формули, політизованість термінології, поширеність невизначених термінів, що давало можливість їх довільно застосовувати [13, с. 182]. Досить часто під впливом ідеології поняття містили політичні гасла, що завдавало шкоди сутності правового явища.

Досліджуючи вплив лінгвістичних факторів на формування термінів у трудовому праві, хочемо наголосити, що для них слова є тим будівельним матеріалом, за допомогою котрого формулюється юридична думка. «Звичайний словесний знак формує мовну картину світу, а словесний знак у структурі правової норми створює «юридичну дійсність», — наголошує Т. В. Губаєва [14, с. 113]. Тому при формуванні термінологічного апарату трудового права слід урахувувати лексичне багатство української мови, зокрема, те, що в ній узагалі та в юридичній лексиці зокрема є однозначні та багатозначні слова (словосполучення). Однозначні (моносемантичні) мають одне лексичне значення, котре стійко закріплене за одним звуковим комплексом. До них належать, наприклад, «працівник», «робочий час», «час відпочинку». Але таких слів небагато, більшість мають декілька значень і тому називаються полісемантичними, а явище це — полісемією. Якщо в художніх, публіцистичних текстах вона є позитивним явищем, бо надає додаткових яскравих стилістичних можливостей, робить мову виразнішою, то в юридичній лексиці багатозначність може стати причиною смислової неточності й у підсумку призвести до помилок у правозастосуванні. Щоправда, більшість термінів ми розуміємо правильно завдяки поняттю, наведеному самим законодавцем, або контексту, в якому вони використовуються.

Логіко-правовий та лінгвістичний аналіз джерел трудового права дозволяє стверджувати, що полісемія в окремих випадках є причиною некоректного застосування слів і словосполучень. Характерним прикладом цього є використання вторинних термінів трудового права — «праця» та «робота». Окремі юристи й навіть лінгвісти вважають їх синонімами. Проте

ситуація в українській мові щодо існування двох схожих на перший погляд термінів, які характеризують діяльність людини, не є виключною, бо притаманна мовам багатьох народів¹, що, очевидно, зумовлено не мовними особливостями, а засвідчує стійкі відмінності схожих явищ «праця» та «робота».

Відповідно до «Толкового словаря живого Великорусского языка» В. Даля, термін «робота» означає «труд, занятие, упражнение, деланье» [16, с. 5]. При цьому упорядник наводить такий красномовний фразеологічний зворот, який ілюструє зміст досліджуваного терміна: «Вот моя работа — пара носков» [16, с. 5]. Натомість відповідно до цього ж словника термін «праця» означає «занятие, упражнение; всё то, что требует усилий, старанья и заботы; всякое напряжение телесных или умственных сил; всё, что утомляет» [16, с. 436]. При цьому упорядник наводить такі красномовні фразеологічні звороти: «Человек рождён для труда»; «Труд человека кормит, а лень портит» [16, с. 436].

Згідно зі «Словарём русского языка» С. І. Ожегова, термін «праця» використовується в таких значеннях: «1) ціле-спрямована діяльність людини, спрямована на створення матеріальних та духовних цінностей; 2) робота, заняття; 3) зусилля, спрямоване на досягнення чого-небудь; 4) результат діяльності, роботи» [17, с. 706]. Натомість, відповідно до Словника С. І. Ожегова, термін «робота» має сім значень: «1) перебування в дії; процес перетворення одного виду енергії на інший; 2) заняття, праця, діяльність; 3) служба, заняття як джерело заробітку; 4) виробнича діяльність зі створення, обробітку чого-небудь; 5) продукт праці, готовий виріб; 6) матеріал, який підлягає обробітку, котрий перебуває в процесі виготовлення; 7) якість, спосіб виконання» [17, с. 553].

¹ У різних народів теж існує два терміни, котрі характеризують трудову діяльність людини. Якщо в українській мові це такі терміни, як «праця» і «робота», то в російській мові — «труд» і «работа», в білоруській — «праца» і «робота», у болгарській — «труд» і «работа», в англійській — «labour» і «work», в німецькій — «Arbeit» і «Werk», у грецькій — «Εργασία» і «Δουλειά», в голландській — «Arbeid» і «Werken» тощо [15, с.36-37].

За «Словником староукраїнської мови XIV-XV століть», зміст терміна «праця» розкривається як «клопіт», «труднощі» [18, с. 224], у той час як термін «робота» має такі значення: «1) результат діяльності; 2) трудова повинність залежних селян; 3) справа, діло» [18, с. 283].

Відповідно до «Великого тлумачного словника сучасної української мови», термін «праця» має шість значень: «1) діяльність людини; сукупність цілеспрямованих дій, що потребують фізичної або розумової енергії та мають своїм призначенням створення матеріальних і духовних цінностей; 2) трудовий процес; 3) певний вид оплачуваної трудової діяльності; служба за наймом як засіб існування; джерело заробітку; 4) зусилля, напруження; 5) матеріальний результат якоїсь роботи, діяльності; 6) функціонування машин і механізмів» [4, с. 919]. Однак, згідно із цим же словником, термін «робота» має дев'ять значень: «1) дія зі значенням робити; 2) виконання чого-небудь, чийсь труд; 3) та чи інша діяльність щодо виготовлення, створення чи обробки чого-небудь; 4) коло занять, обов'язків; те, чим зайнятий хто-небудь; справа, діло; 5) заняття, служба як засіб існування, джерело заробітку; 6) те, що підлягає виконанню, здійсненню; 7) спосіб, манера, стиль виконання, виготовлення чого-небудь; 8) продукт чиеїсь праці, виріб, твір; 9) кількісна характеристика перетворення будь-якого виду енергії на інші її види» [4, с. 1037].

«Праця» — відповідно до «Юридичної енциклопедії» — це цілеспрямована діяльність людини, що потребує фізичної або розумової енергії та орієнтована на створення матеріальних та духовних цінностей. Вона була й залишається важливим фактором формування й розвитку людини. Адже саме в процесі праці людина видозмінює та пристосовує предмети природи для задоволення як особистих, так і суспільних потреб. Окрім того, як стверджує Д. О. Карпенко, процес праці охоплює три взаємопов'язані елементи: власне саму працю, предмети праці та засоби праці [19, с. 57].

Праця є потенційною можливістю людини, саме в роботі вона набуває певної зовнішньої форми. «В роботі знаходить своє відображення праця минулих і сучасних поколінь, робота створюється умовами життя суспільства, рівнем розвитку

техніки, технології тощо», - стверджує О. І. Процевський [20, с. 101]. Однак у тексті КЗпП України термін «робота» використовується у значенні виробничої діяльності (ст. 62), трудової функції — спеціальності, кваліфікації, посади (ст. ст. 21, 105, 118) та навіть як місце виконання трудових обов'язків (п. 4 ст. 40, ст.ст. 49², 82, 118).

Одночасно із широким використанням неоднозначних термінів у трудовому законодавстві існує й протилежна тенденція — називати одне і те ж явище по-різному, що знижує рівень формальної визначеності норми права та суперечить вимогам законодавчої техніки. Цей процес зумовлений таким явищем, як синонімія (грец. *synonymia* — однойменність). Серед лінгвістів немає єдності в розумінні його сутності. Одні вважають, що виключно змістова тотожність (а не близькість значень) дозволяє розглядати слова як синоніми [21, с. 60]. Інші (їх значна більшість) беруть за основу синонімії близькість значень різних термінів, які вказують на одне явище. Натомість О. С. Піголкін переконує, що тотожних за значенням слів у мові не буває, а використання синонімів при позначенні одних і тих самих явищ є найбільш поширеним порушенням принципу єдності юридичної термінології. «Зовні воно здається незначним відхиленням, яке не стосується основних смислових відповідностей, і в той же час збагачує стиль законодавства. Однак це враження неправильне, бо в мові практично немає абсолютних синонімів. Вони обов'язково відрізняються відтінками значення, стилістичним чи експресивним забарвленням. Сам факт уживання синонімічних термінів може створити хибне враження, ніби вони мають різний правовий смисл», — стверджує науковець [7, с. 114].

Недостатньо коректний підхід законодавця до використання слів і словосполучень спостерігається також у інституті оплати праці, де лише в чинному КЗпП України поряд із терміном «заробітна плата» використовуються близькі за змістом терміни «заробіток», «колективний заробіток», «середній заробіток», «середня заробітна плата», «оплата праці», «оплата за роботу», «винагорода за працю», «матеріальне забезпечення», «компенсація за роботу у вихідний

день», «грошова компенсація» тощо. Наскільки доречною є така підміна термінів?

Загальновідомо, що правові норми формулюються відповідно до універсального логічного правила «або-або», сутність якого полягає в тому, що не можна одне і те ж явище називати по-різному. Юридичні терміни мають вирізнятися однозначністю. Тому різні терміни не можуть використовуватися для відображення одного й того ж самого явища. І навпаки — одне й те ж саме явище не може виражатися через відмінні терміни [22, с. 168]. Інакше можливі неточності, помилки в правозастосовній діяльності, які призведуть до зниження ефективності правового регулювання суспільних відносин узагалі та відносин із оплати праці зокрема. При формуванні термінологічного апарату трудового права слід урахувувати мовні явища полісемії, функціонально-стилістичну роль омонімів, синонімів й антонімів.

Висновки. Правові явища з плином часу закономірно розвиваються, а тому терміни та поняття трудового права як елементи його лексичної системи потребують постійного перегляду для узгодження їх із мінливою дійсністю. Адже, як влучно висловився А. Хоцей, «пливуть не поняття, а тече реальність, котра в них відображається. Самі ж поняття як інструмент мислення акумулюють у мінливій реальності лише її усталені риси, її визначеність» [23, с. 234].

«Приведення наукових абстракцій у відповідність з реальністю, яка змінюється, є постійною методологічною проблемою кожної науки», — справедливо наголошує В. Селіванов [24, с. 14]. Оскільки мова — це засіб, за допомогою котрого право формулюється, досягається, інтерпретується, слід більше уваги приділяти проблемам правової термінології. Особливо це стосується галузі господарського права, адже досі законодавці працюють невтомно над законодавством України. Натомість численні зміни і доповнення, які вносяться до нормативно-правових актів про господарювання, повинні враховувати не лише правові, але й економічні, історичні та лінгвістичні фактори.

Список використаних джерел

1. Логіка / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; за заг. ред. проф. В. Д. Титова. — Х. : Право, 2005. — 208 с.
2. **Керимов Д.А.** Философские основания политико-правовых исследований / Джангир Аббасович Керимов. — М., 1986. — 250 с.
3. **Прадід Ю. Ф.** Право і лінгвістика: нотатки з II Міжнародної науково-практичної конференції / Ю. Ф. Прадід // Право України. — 2005. — №8. — С. 96-99.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : ВТФ Перун. — 2002. — 1440 с.
5. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г. Панов.- М.: Сов. энциклопедия, 1983. — 840 с.
6. **Степанов Ю. С.** Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. — М. : Просвещение, 1975. — 272 с.
7. Язык закона / Под ред. А. С. Пиголкина. — М. : Юрид. лит. 1990. — 190 с.
8. **Савицкий В. М.** Язык процессуального закона. Вопросы терминологии / В. М. Савицкий; под ред. А. Я. Сухарева. — М. : Наука, 1987. — 288 с.
9. **Ленин В. И.** Конспект книги Гегеля «Наука логики» / В. И. Ленин // Полн. собр. соч. — Изд. 5-е. — Т. 29: Философские тетради. — М. : Госполитиздат, 1963. — 782 с.
10. **Васильев А. М.** Правовые категории. Методологические аспекты разработки системы категорий теории права / А. М. Васильев. — М. : Юрид. лит., 1976. — 420 с.
11. **Хуторян Н. М.** Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин : монографія / Н. М. Хуторян. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002. — 264 с.
12. **Кистьяковский Б. А.** Философия и социология права / Б. А. Кистьяковский. — С. Пб.: Изд-во Русского Христианского гуманитарного ин-та, 1998. — 800 с.
13. **Алексеев С. С.** Теория права / С. С. Алексеев. — М. : БЕК, 1995. — 325 с.
14. **Губарева Т. В.** Словесность в юриспруденции как учебная дисциплина / Т. В. Губарева, В. П. Малков // Государство и право. — 1996. — №12. — С.108-117.
15. **Божко В. М.** Засади правового регулювання оплати праці: теоретичний аспект / В. М. Божко. — Полтава: ПолтНТУ, 2011. — 402 с.

16. Толковый словарь живого Великорусского языка В. Даля. — 2-е изд. — Т. 4: Р — V. — М. : Изд. М. О. Вольфа, 1882. — 683 с.
17. **Ожегов С. И.** Словарь русского языка / С. И. Ожегов; под ред. Н. Ю. Шведовой. — Изд. 11-е. — М. : Русский язык, 1975. — 846 с.
18. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст. : в 2-х т. / Голова ред. колегії Л. Л. Гумецька. — Т. 2: Н-Ф. — К. : Наукова думка, АН УРСР, 1978. — 592 с.
19. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — К. : Укр. енцикл., Т.5: П-С, 2003. — 736 с.
20. **Процевський О. І.** Новий зміст права на працю — основа реформування трудового законодавства України / О. І. Процевський // Право України. — 1999. — №6. — С.101-105.
21. **Ковальський В. С.** Правотворчість: теоретичні та логічні засади / В. С. Ковальський, І. П. Козінцев. — К. : Юрінком Інтер, 2005. — 192 с.
22. **Титов В.** Юридична германевтика з погляду сучасної формальної логіки / В. Титов, О. Марченко, С. Острога, Ж. Павленко // Вісн. Акад. правов. наук України. — 1999. — №1. — С.164-179.
23. **Хоцей А. С.** К вопросу о диалектике / А. С. Хоцей. — Владимир : Аркаим, 2000. — 267 с.
24. **Селіванов В.** Поняття і категорії в процесі історичного розвитку юридичної науки / В. Селіванов // Вісн. Акад. правов. наук України. — 2005. — № 4. — С. 3-15.

Анотація

Стаття присвячена дослідженню особливостей термінології науки трудового права і вплив на господарські відносини. Наголошується, що кожне явище характеризується окремим поняттям, зміст якого передається за допомогою терміну. Усі терміни та поняття — взаємопов'язані, їх неможливо аналізувати окремо один від одного.

Annotation

The article investigates the features of terminology science of labor law and the impact on economic relations. It is noted that every phenomenon is characterized by a separate concept, the content of which is transmitted through the term. All terms and concepts — are interconnected, they can not be analyzed separately.